

Härjedalens kommun

Rektorn vid Sonfjällsskolan

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Sonfjällsskolan
i Härjedalens kommun

Tillsyn i Sonfjällsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härjedalens kommun under hösten 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Sonfjällsskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 och 25 september 2014.

Fakta om skolenheten

Sonfjällsskolan ligger i centrala Hede i norra delen av Härjedalens kommun. Skolan har verksamhet för förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. I verksamheten finns även elever mottagna i grundsärskolan som är integrerade i grundskolan. I skolans lokaler finns även verksamhet för fritidshem. Tillsyn av fritidshemmen i Härjedalens kommun sker separat varför fritidshemmet vid Sonfjällsskolan inte omfattas av detta beslut.

Vid tillsynstillfället finns 169 elever vid skolan varav 14 elever i förskoleklassen. Undervisningen bedrivs i en klass för årskurserna 1–2 och i åldershomogena klasser i förskoleklass och årskurserna 3–9. Antalet elever per lärare var vid Sonfjällsskolan 9,5 läsåret 2013/14 vilket är lägre jämfört med riket där antalet elever per lärare var 12,1.

Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Rektorn har delegerat vissa arbetsuppgifter för förskoleklass och fritidshem till en biträdande rektor.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets statistik för de nationella proven i årskurs 3 läsåret 2012/13 visar att eleverna nått högre resultat i jämförelse med riket i sex av sju delprov i ämnet matematik. I ämnet svenska har eleverna nått högre resultat i jämförelse med riket i sex av åtta delprov.

Skolan presenterar inte någon egen statistik som visar andelen elever som uppnådde kunskapskraven i årskurs 3 läsåret 2012/13, detta gäller för samtliga ämnen.

Årskurs 6

Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven läsåret 2012/13 i matematik, svenska, engelska, natur- och samhällsorienterande ämnen framgår att eleverna i de flesta delproven har högre genomsnittligt provbetyg jämfört med riket. I ämnet svenska har skolan i två delprov lägre provbetyg jämfört med riket (muntlig och skriftlig förmåga).

Av skolans egen redovisning av elevernas resultat kan utläsas att nästan samtliga elever i årskurs 6 nådde kunskapskraven i samtliga ämnen.

Årskurs 9

Skolverkets uppföljningsstatistik för läsåret 2013/14 visar att 78 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen vilket ligger i linje med rikets genomsnitt som är 77 procent.

De fem senaste åren har det genomsnittliga meritvärdet på Sonfjällsskolan varierat mellan 204,7 till 224,8. Det högsta resultatet uppnåddes våren 2014 då det genomsnittliga meritvärdet var 224,8, vilket är högre än rikets genomsnittliga meritvärde som är 214,8. Flickornas genomsnittliga meritvärde är 237,3 vilket är högre än för riket som uppgår till 226,8. Pojkarnas genomsnittliga meritvärde är 207,7 vilket är högre jämfört med riket som uppgår till 203,5.

Av de elever som avslutade utbildningen på Sonfjällsskolan läsåret 2013/14 var samtliga elever behöriga till yrkesprogram på gymnasiet, vilket är en högre andel än för riket där andelen var 87,6 procent. Till naturvetenskaps- och teknikprogrammet var 77,8 procent av eleverna på Sonfjällsskolan behöriga, jämfört med riket där andelen var 82,9 procent.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de briser som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att vidta åtgärder för att rätta till även brister närhelst de framkommer.

De lärare och elever som intervjuats vid tillsynen menar att skolan är ganska stor men att de flesta känner varandra vilket bidrar till att skolmiljön inger trygghet. Undervisande lärare på skolan har i stor utsträckning utbildning för de ämnen de undervisar i. Personalen är engagerad och har lång erfarenhet av arbetet på skolan. Skolan leds av en rektor som tillträdde sin tjänst inför höstterminen 2014.

Skolinspektionens tillsyn i Sonfjällsskolan visar att verksamheten har en del utmaningar. En av de centrala delar som framkommit i tillsynen är att det saknas dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2013/14. Officiell statistik visar att drygt 22 procent av eleverna lämnade Sonfjällsskolan vårterminen 2014 utan fullständiga betyg. För att fullgöra skolans uppdrag att ge alla elever förutsättningar att lägst nå kunskapskraven för utbildningen förväntas skolan följa upp vilka resultat som nås, analysera dessa och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Rektorn har enligt läroplanen ansvar för att skolans resultat och verksamhet följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. I ett systematiskt kvalitetsarbete ska skolans samlade insatser utvärderas och analyseras på både individ- grupp-

och skolnivå för att kunna synliggöra vilka delar av utbildningen som behöver förstärkas och på vilket sätt. I analysarbetet ska även insatserna av särskilt stöd och värdegrundarbete ingå men det saknas en sådan samlad analys.

Tillsynen visar även att det finns brister i arbetet med samverkan mellan lärare och elevernas möjligheter till inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Härjedalens kommun har mottagande av flyktingar från oroshärddar runt om i världen och det innebär att det finns nyanlända elever som går i Sonfjällsskolan. Även nyanlända elever ska ges det stöd de behöver för sin utbildning. Sonfjällsskolan ger inte elever studiehandledning på modersmålet i den utsträckning de behöver och har rätt till. Det saknas i vissa fall även formella beslut om åtgärdsprogram, placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång för nyanlända elever.

Intervjuade elever uppger att de har varit delaktiga i arbetet med att ta fram skolans plan mot kränkande behandling. I skolans plan mot kränkande behandling saknas dock en redogörelse för hur tidigare års arbete med planerade åtgärder har genomförts.

Vidare visar tillsynen att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete och det saknas tillräcklig tillgång till datorer för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800)

Härjedalens kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 2 februari 2015 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå.

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan personal inom skolenheten och fritidshemmet för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och kunskapskraven.
- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Samarbetsformer förskoleklass, skola och fritidshem

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Elevernas utveckling och lärande ska stödjas i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. I läroplanen anges också att lärare ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. De ska utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i berörda skolformer och i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

I intervjuer med lärare framkommer att det i arbetet med att nå utbildningens mål saknas samverkan mellan lärarna och mellan de olika arbetslagen. Den samverkan som sker är skolgemensamma aktiviteter men det saknas en gemensam målsättning för hela skolan, den så kallade "röda tråden". De ser även behov av att samarbetsformerna mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att kunna stödja eleverna i deras mångsidiga utveckling och lärande. Vidare anser de att det saknas struktur för att möjliggöra ett sådant arbetssätt. Elevhälsan och rektorn uppger i intervju att de tre arbetslagen arbetar parallellt med varandra och att det på grund av det förhållandet inte finns någon fungerande struktur för samverkan.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan inte uppfyller de krav som följer av läroplanen när det gäller att utveckla samarbetsformer för att stödja elevernas utveckling och lärande på ett mångsidigt och långsiktigt sätt.

Samordning av undervisning

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisningen (SKOLFS 2011: 149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Intervjuer med personal och rektor ger en samstämmig bild av att samverkan inom arbetslagen varierar och att samordning av ämnesområden behöver förbättras. Av intervjuer med lärare, rektorn, elevhälsan och elever framgår att det saknas struktur för att samarbeta och samverka kring planering och genomförande av undervisning som kan ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I intervjuer med elever framkommer att det under höstterminen pågår ett temaarbete i svenska och bild men att det mesta av tiden som ägnas temat sker i ämnet bild och de saknar en planering för vad i temat som ingår i respektive ämne. Ett exempel är att det i skolans arbete att säkerställa att elever får undervisning av behöriga lärare så ges elever i årskurs 6 undervisning i vissa ämnen av lärare som är knutna till arbetslaget för årskurserna 7–9. Samarbete mellan lärare i årskurs 6 och yngre årskurser försvåras på grund av detta.

Tillsynen visar att det finns brister i lärarnas arbete med att samverka och samordna undervisningen.

Skolinspektionen konstaterar att lärare vid skolenheten behöver samverka utifrån lärares hela uppdrag kring elevernas lärande. För detta behövs mer av övergripande diskussioner på skolan. Brist på samverkan försvårar elevernas möjlighet att få överblick och se sammanhang i deras lärande.

Författning

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Läraren ska svara för att alla elever får reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I intervjuer med elever framkommer att det mestadels är lärarna som bestämmer vad som ska ingå och upplägget i undervisningen. De uppger att möjlighet har funnits att påverka typ av prov, antal prov och tidpunkten för prov, men att påverka arbetssätt, redovisningsformer och innehåll saknas. Lärarna beskriver hur de arbetar med inflytande på olika sätt men att det arbetet inte har synliggjorts för eleverna. Rektorn uppger att det i kommunen utifrån en enkätundersökning identifierats ett antal områden som behöver förstärkas, bland annat elevinflytande och lust att lära.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte i tillräcklig omfattning ges inflytande över undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Följa upp och utvärdera skolans ordningsregler under medverkan av eleverna och sedan fatta beslut om hur ordningsreglerna ska utformas.
- Se till att planen mot kränkande behandling för aktuellt år innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet, de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp. Det är rektorn som ska besluta om ordningsregler.

En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever och personal om de gemensamma värden som ska gälla. Exempelvis genom att medverka i utarbetandet av ordningsregler ges eleverna möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön (prop. 2009/10:165 s. 319).

Det framgår av intervjuer med lärare att det finns ordningsregler men att det var några år sedan de diskuterade och formulerade dem med eleverna. Det finns klassrumsregler som lärarna har diskuterat med eleverna i början av höst-

terminen. I intervju med elever i framkommer att det är oklart om det finns gemensamma ordningsregler på skolan och var dessa finns. Några elever menar att ordningsreglerna finns uppsatta i rasthallen, men vid skolinspektörernas rundvandring med elever saknades dessa.

Ordningsreglerna ska följas upp, de är alltså inte en gång för alla givna, utan behöver med regelbundenhet diskuteras och formuleras med elever så att de speglar skolans unika och aktuella behov. Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av vad som framkommit vid tillsynen att skolan inte har följt upp ordningsreglerna på sådant sätt som skollagen föreskriver.

Plan mot kränkande behandling

I skollagen anges att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Som ett led i detta ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Skolinspektionen har tagit del av Sonfjällsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen har en god struktur för hur arbetet planeras och förankras genom deltagande av elever, personal och föräldrar. De planerade insatserna för läsåret utgår dels från utvärdering av tidigare års plan, dels från den kartläggning som gjorts innevarande år. Dock redogörs inte för vilka insatser som genomfördes föregående läsår.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med planen mot kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav. Ovan under rubriken Bedömning anges de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§ skollagen

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utredda nyanlända elevers behov av särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram för de elever som är i behov av sådant stöd.
- Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt skollagens krav.
- Ge särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

För att kunna göra en individuell planering för nyanlända elever behöver skolan kartlägga elevernas läs- och skrivförmåga, kunskaper i modersmålet, i svenska och andra språk, samt elevernas kunskaper i olika ämnen (jfr Skolverkets allmänna råd, Utbildning av nyanlända elever, SKOLFS 2009:15).

Enligt skollagen ska skolpersonal anmäla till rektor om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att eleven getts extra anpassningar eller då det bedöms att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas.

Om det finns särskilda skäl, får rektorn fatta beslut om att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp, särskild undervisningsgrupp, än den eleven normalt tillhör. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får rektorn fatta beslut om anpassad studiegång som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Sådana åtgärder ska vara särskilda beslut som fattas av rektorn i samband med ett beslut om åtgärdsprogram (jfr prop. 2009/10:165, s. 292).

Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att det på skolan finns en förberedelseklass för nyanlända elever. De nyanlända eleverna placeras i förberedelseklassen men ges klasstillhörighet. I förberedelseklassen görs kartläggning av eleverna och undervisning ges i bland annat svenska. Efter kort tid deltar eleverna i undervisningen i de praktiska ämnena med ordinarie klass. Eleverna slussas succesivt ut i ordinarie klasser allt eftersom de lär sig det svenska språket.

Det framgår i intervjuer med lärare och rektorn att det i några fall inte har fattats beslut om åtgärdsprogram för elever som placerats i förberedelseklass och att det saknas utredningar om elevernas behov av särskilt stöd. I vissa fall saknas beslut om åtgärdsprogram, särskild undervisningsgrupp samt anpassad studiegång.

Skolinspektionen konstaterar att förberedelseklassen vid Sonfjällsskolan är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. De nyanlända eleverna läser inte alla ämnen vilket innebär att en anpassad studiegång genomförs. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan inte har beslutat om åtgärdsprogram för nyanlända elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Det är också en brist att rektorn inte har fattat formella beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång för berörda elever. Sådana åtgärder ska rektorn fatta särskilda beslut om och även dokumentera det i elevens åtgärdsprogram. Viktig är även att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp ska begränsas i tid och att skolan gör en långsiktig planering för elevens fortsatta skolgång.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med särskilt stöd för nyanlända elever inte uppfyller författningarnas krav.

Särskilt stöd i form av studiehundledning på modersmålet

Av skolförordningen framgår att en form av särskilt stöd är studiehundledning på modersmål, vilket en elev som behöver det ska få.

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det finns elever som har behov av studiehundledning på modersmål. Vidare framgår att det inte har gjorts någon utredning av elevernas behov av särskilt stöd i form av studiehundledning på modersmålet i förhållande till deras kunskapsutveckling i olika ämnen. Lärare uppger att elevernas kunskapsnivå inom olika ämnen samt elevernas eventuella behov av särskilt stöd inte utreds i tillräcklig omfattning. Det händer att elever får återgå till förberedelseklassen på grund av att de inte förstår undervisningen och att deras kunskaper inte utvecklas i klassen.

Det är rektors ansvar att se till att en utredning kommer tillstånd när det blir aktuellt att bedöma om en elev har behov av särskilt stöd. Skolan behöver göra en individuell utredning som visar vilket behov av stöd eleven har. För vissa elever med annat modersmål än svenska kan utredningen behöva klargöra om eleven har behov av studiehundledning på modersmål. Den omständigheten att eleven har annat modersmål än svenska behöver inte per automatik innebära att studiehundledning på modersmålet är den mest effektiva stödsatsen. Exempelvis om eleven inte har påbörjat begreppsbildningen i ett ämne på sitt modersmål kan eleven istället vara i behov av hundledning av svensktalande lärare med ämneskunskap och kunskap om andraspråksutveckling (se Skolverkets stödmaterial Studiehundledning på modersmål, 2013). En individuell bedömning behöver göras av vilka stödåtgärder som behövs i varje enskilt fall.

Skolinspektionen understryker att de elever som skolan har bedömt vara i behov av studiehundledning på sitt modersmål ska ges detta. Rätten till särskilt stöd följer av skollagen. Det är således inte tillräckligt att göra bedömningen att

studiehandledning på modersmålet inte kan erbjudas mot bakgrund av att skolan inte har tillgång till lärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenheten brister genom att inte ge särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Författning

3 kap. 8-12 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Följa upp och sammanställa enhetens resultat med avseende på elevernas kunskapsresultat i årskurs 3, 6 och 9 i samtliga ämnen som har kunskapskrav, vilket även omfattar grundsärskolan, skolans arbete med värdegrundsfrågor samt förskoleklassens arbete med inriktning mot målen i läroplanens avsnitt 1 och 2.
- Analysera utifrån genomförda uppföljningar och sammanställningar vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras i respektive verksamhet för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Se till att dokumentationen av enhetens resultat är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om utvecklingsinsatser samt att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det vid skolenheten genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Dokumentationen bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder. Elever, föräldrar och allmänhet ska kunna få del av viktig information om verksamheten för att bli mer delaktiga och få ökade möjligheter att göra val och påverka verksamhetens utveckling. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och kan därmed bilda underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse (prop. 2009/10:165, s. 305).

I intervju med lärare framgår att de följer och dokumenterar elevernas kunskapsutveckling och att det materialet brukar efterfrågas av rektor. Vid läsårets slut har lärarna och rektor tillsammans diskuterat skolans resultat. Utifrån de diskussionerna har det gjorts förändringar av planeringen för undervisningen. Rektor har därefter sammanställt och skrivit kvalitetsredovisning till nämnden. Av intervju med rektorn framgår att det vid tillsynstillfället saknas dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2013/14. Skolans föregående rektor ska sammanställa och lämna redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2013/14 till nämnden i oktober 2014. Rektorn uppger att det finns underlag för uppföljning och att dessa underlag ska analyseras.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens systematiska kvalitetsarbete inte lever upp till skollagens krav då det inte är dokumenterat. Den skriftliga dokumentationen behövs för att regelbundet kunna stämna av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. I ett längre perspektiv är dokumentationen en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att uppfylla målen.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Läroplan för grundskolan och grundsärskolan 2011, Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att vara förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan;

- a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,
- b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov,
- c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö,
- d) samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.

Motivering

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bland annat följande. Elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I intervju uppger elevhälsan att det inte finns något strukturerat samarbete mellan de olika kompetenser som ingår i elevhälsan. De menar att deras kompetens kan användas mer strukturerat både i samverkan med skolans personal och i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det saknas struktur för på vilket sätt de ska vara delaktiga i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. De olika professionerna arbetar mestadels var för sig med hälsofrämjande insatser såsom hälsosamtal och samtal med enskilda elever eller grupper.

De arbetar i liten utsträckning med förbyggande insatser för att främja elevers mående på skolan. Resultat av elevhälsans arbete har inte följts upp och analyserats i det systematiska kvalitetsarbetet på skolan.

Vidare framkommer i intervju med elevhälsan och rektorn att det även saknas struktur för hur skolpsykologen ska involveras i analyser av skolenhetens resultat och utvecklingsbehov. Psykologens tjänster köps in vid behov vilket vanligtvis handlar om utredningar för enskild elev och psykologen deltar inte i det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet eller i arbetet för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Sonfjällsskolans elevhälsa inte uppfyller skollagens krav att vara förbyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Elevhälsan, med medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, ska vara hälsofrämjande och förebyggande. Det är viktigt att rektorn vidtar åtgärder och skapar strategier så att elevhälsan ges förutsättningar att arbeta förebyggande. I det arbetet kan till exempel ingå att skapa rutiner för hur elevhälsans kunskap om verksamheten ska ta tillvara för att utveckla utbildningen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att det för utbildningen finns tillgång till datorer så att syftet med utbildningen kan uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Eleverna ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. I läroplanen anges att rektorn ansvarar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och stöd för att själv kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel datorer. Vidare framgår att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

I intervjuer uppger rektorn, lärare och elever att tillgången till datorer på skolan är bristfällig. Av elevintervjun framgår att det visserligen finns en data-sal men antalet datorer räcker inte till en hel klass, att dessa inte är uppgraderade och endast ett fåtal är snabba. Det är ofta problem med att logga in och påbörjat arbete som sparats i datorerna kan förloras om elever måste byta inloggningsprofil. Av intervju med elever framgår att internetuppkopplingen ofta krånglar och att de inte har använt dator i musikämnet. Lärarna uppger att det är få datorer som kan användas i undervisningen eftersom de är gamla och fungerar dåligt. Rektorn uppger att det i det kommunala budgetarbetet för 2015 har äskats medel för inköp av datorer till skolorna.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte ger eleverna tillgång till den utrustning i fråga om datorer som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

10 kap. 10 § skollagen

Lgr 11, Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Lena Johansson och utredare Karolina Bergqvist.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Anita Wiklander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.